

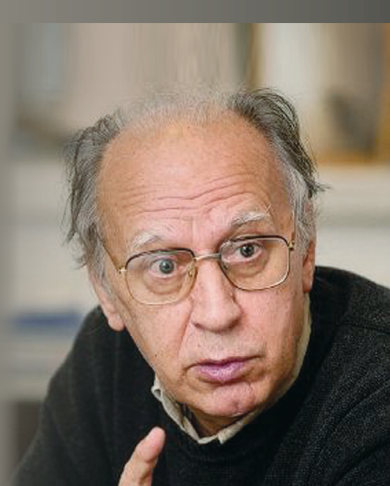

На вершині музичного Парнасу

Одразу два живі композитори-класики святкують цього місяця свої ювілеї.

70 років виповнюється 19 вересня Євгену СТАНКОВИЧУ.

75 років відзначає 30 вересня Валентин СИЛЬВЕСТРОВ.

Нині обидва на піку слави. Про них знімають фільми, пишуть книжки. А високі нагороди та премії, здається, самі полюють на цих поцілваних Богом чоловіків. І мало хто тепер пам'ятає, що доля не завжди була до них доброзичливою.

Витоки творчості Сильвестрова – у відлунні гомонів старого Києва, де Валентин Васильович народився (1937), закінчив музичну школу та в 15 років захопився композицією. В юності ледь не отримав диплом інженерно-будівельного інституту, до якого вступив радше за тодішньою модою на технічні спеціальності. Проте після трьох років навчання в Сильвестрові прокинулося та з новою силою завало бажання писати музику. А з 1958-го він уже долав наступну життєву планку – Київську консерваторію імені П. Чайковського (клас Бориса Лятошинського). 1960-ті для Сильвестрова, як і для багатьох інших людей мистецтва, стали часом певного розкріпачення, руйнації башт конформізму. Сильвестров увійшов до гурту однодумців «Київський авангард». А 1970-го його відкрили із Спілки композиторів. Не-

зважаючи на стосунки з офіційним консервативним чиновництвом від культури, Валентин Васильович таки здобув лаври світового визнання, підкоривши висоти міжнародних фестивалів-конкурсів. Його твори – окраса репертуарів найзнаменитіших виконавців планети. Музика Сильвестрова завжди була в полі уваги Альфреда Шнітке. Згодом і рідна вітчизна віддала композитору належну шану. 1989 року він отримав звання народного артиста України, 1995-го став лауреатом Державної премії імені Т. Шевченка, а 1997-го був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Називаючи власний стиль «метафоричною музикою» («метамузикою») та маючи найкращий для творчої людини статус – вільного композитора, Валентин Сильвестров працює в усіх «серйозних» жанрах, пише саундтреки до кінофільмів, обмінюється професійними здобутками із закордонними музичними колами.

Народжений серед Карпатських гір (1942) у компактній затишній Сваляві, колега Валентина Сильвестрова – Євген Станкович також розпочав композиторську діяльність у віднос-

но благосній атмосфері шістдесятництва. Освіту здобув у Львівській та Київській консерваторіях. Окрім згаданого Бориса Лятошинського, до процесу творчого змушнення Станковича доклав руку й інший метр композиції – Мирослав Скорик (один з улюблених героїв наших публікацій).

Не занурюватимемося в лабораторні тонкощі музики Станковича, не лічитимемо скільки чого, а констатуємо: народний артист України Євген Станкович – композитор поліжанровий. Його твори знають та випускають аудіоальбомами по всьому світу. А Третя камерна симфонія – в топ-десять творів планети за визначенням ЮНЕСКО 1985 року. Станкович нагороджений премією імені Т. Шевченка, і це лише один зі знаків поваги суспільства до композитора. Герой України Євген Федорович Станкович за різних часів у дивний спосіб поєднував творчість із депутатством, посадою завідувача кафедри в Національній музичній академії, діяльністю академіка в Національній академії мистецтв України.

«Віче» вітає ювілярів!

Ніла ІВАНЕНКО.

67

Іван Микитенко: письменник, який мав особисту зброю

Микола ЯСЕНЬ

У дитинстві я захоплювався повістями «Вуркагани» та «Брати» Івана Микитенка й нічого не знав про долю письменника. Старшокласником вивчав його п'єси, й знов-таки вчителі навіть словом не обмовилися про те, що автор комедії «Солю на флейті» та драм «Диктатура» й «Дівчата нашої країни»

1937 року став жертвою тоталітаризму. З часом про це стало відомо, але твори активного прихильника соціалістичного реалізму, одного з організаторів спілок письменників України та СРСР уже не вводили до навчальних програм. А втім, «Вуркагани» навіть сьогодні приваблюють і гострим сюжетом, і впізнаваністю багатьох типових ситуацій із життя-буття неприкаяних підлітків.

Відомий, а свого часу й популярний прозаїк та драматург Іван Кіндратович Микитенко народився 6 вересня 1897 року в родині селянина-середняка, котра мешкала в містечку Рівному Херсонської губернії (нині Кіровоградська область). Після закінчення двокласної школи вступив до Херсонського військово-фельдшерського училища. У грудні 1914 року сімнадцятилітнього помічника лікаря відправили на фронт. Там волелюбний степовик брав участь у діяльності революційного полкового комітету, про що яскраво оповів в останній п'єсі «Як сходило сонце».

Повернувся в рідні краї з обмороженими ногами. Одужавши, боровся з тифом у селах і писав романтичні вірші. Пізніше навчався в Одеському та Харківському медичних інститутах, активно публікувався в пресі. Організував Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників, як член уряду УРСР мав особисту зброю, був учасником міжнародних антифашистських конгресів в Парижі та Мадриді на захист культури. Умів не лише здобувати, а й пожинати лаври. Ніщо не віщувало лиха, хоча нещадні жорна сталінських репресій уже перемелювали долі побратимів по перу.

Тримався на висоті таланту й духу до 3 жовтня 1937 року, коли на партійних зборах Спілки радянських письменників України знаменитого драматурга виключили з партії, як «людину, яка приховувала від партії під час вступу й увесь час перебування в партії своє куркульське походження, яка надала притулок своєму брату – куркульському бандитові, яка мала зв'язки із заклятими ворогами радянського народу – троцькістами та буржуазними націоналістами, яка свідомо допомагала шкодити українській літературі». Наступного дня Іван Микитенко повідомив дружину, що йде до НКВС здавати особисту зброю. І таки пішов, але на околицю Харкова. Там попрощався з білим світом і застрелився.

Вісімдесятичотирирічний Олег Іванович, син знаного письменника, й сьогодні багато робить для увічнення пам'яті незабутнього батька. Шанує діда також онук – доктор філологічних наук, головний редактор журналу «Всесвіт» Юрій Микитенко.

М. С.